

Tamási Áron

Karácsonyi pásztorocskák

A szabadtűzhelyen, a betlehemi majortban, hajladozik a tűz aranylángja. Csorda-pásztorok melegednek a tűznél, melynek a fénye átvilágít az időn, és emlékezni serkent engemet is.

Tizenhárom éves voltam, s vezére a zsenge pásztoroknak. Ezek a zsenge pásztorok mind korombeli fiúk voltak, akiket gondosan megválogatva vettünk fel a nyájba. Amikor a kör bezárult, kiosztottuk a szerepeket. Elsőnek vezért választottunk, aki majdan, karácsony este, a belső beköszöntőt is mondani fogja, mindama leányos háznál, ahová behatolunk. Aztán választottunk külső beköszöntőt, aki az ajtón kívül fog szólni, és hát meg is küzd azzal a másik nyájjal, amelyiket ott találunk esetleg a háznál. Utána kijelöltük a tűzmestert, aki vezényli az üdvözlő puffantásokat: majd megválasztottuk az énekvivőt és a mókamestert, nem különben a nagymondót, aki mindenkit le fog torkollni, szükség esetén még lóditva is éktelelenül.

S aztán tanulni kezdtünk.

Így készülünk a szent hadjáratra, a karácsonyi kántálásra, s vártuk a napot és tele lélekkel az estét, amikor aranyfényvel felragyog a betlehemi csillag.

S végre a föld örömet kiáltott az égbe, és az ég örömet kiáltott a földre.

Karácsony este lett.

Az áradó örömben úgy ringott a völgyben a falu, mint a békeség tava. S a tóban egybegyűlt a tizenkét zsenge pásztor, mint tizenkét aranysólyag, Elindultunk kövér örömmel, s miközben úszunk a patyolat estében, felzengett szívünkben az ének. Szállott az ének, és zengedezve hirdette, hogy a betlehemi hirmadár a mi falunkba is hullatott egy tollút. Hullatott egy tollút a kicsi nép ismeretlen falujába; s öröm nyugodott azon, ami hullt, és piros megemlékezés a szegények felől.

Így énekeltünk, s haladtunk lassan a falu között, a fehér holdvilágon; s miközben haladtunk, imitt és amott is felzengett az örömnóta, s úgy világított valahány ének az éjszakában, mint a pászortűz lobogása.

A falu is megbolydult egészen.

Megbolydult, mert a reményesség öröme szállotta meg az embereket, s kisöpörte szívükből gondjait. Csak éneket termelt a szája vagy jó szót. A vérből sem hullott indulat azon az este, hanem megnyugodva csörgedezett a vér, akár Betlehemben a patak minék a vízből szelíden ittak a csordapásztorok gazdátlan juhai. A házak tetején a hó világított, bent a szobákban pedig szelíden a lámpa. S amikor valahonnét, úszva a holdvilágon, felhangzott az ének, leányocskák firkészték az ablakon át, s úgy várták madaras szívvel a zengő sereget.

Megálltunk egy ház előtt, mely első volt a tervezetben. Lázár gazda lakott a házban, s volt neki egy lánya is, aki két bimbót a rózsabokorról már leszakított. Hát azon a kapun, örömhír énekszóval, bátran bevonultunk, s még fent az ereszen is, az ajtó előtt, énekeltünk egyet. Amikor ezt sikeresen elfűjtük, hagyunk módosan egy kevés csendet, majd felcsendült a külső beköszöntő hangja, mondván a megkívánt harsány hangon:

Örülj és örvendezz, nemes háziasszony:
Kigyúlt a világnak Betlehem csillaga.
Örülj és örvendezz, kedves háznak népe.
Hogy ide vezérelt a csillagok fénye.

A csillag fénye szerencsés csendbe merült. Vagyis, bent a szobában, nem volt egy másik nyáj, amelyik belülről, valamilyen elmés kérdéssel, rögtön megtámadott volna. Így

aztán csak Lázár gazda szólt ki nekünk ünnepelesen, mondván:

Jónál jobb hírt hoztok,
halljuk valahányan:
Gyertek azért beljebb,
akármilyen bátran.

S a szó végére meg is nyitotta nekünk az ajtót: s mi pedig egyenes cénasorban, mint a vadlibácskák, bevonultunk az ünnepi szobába. Nekem mint belső beköszöntőnek a sor fejenél kellett állnom, s állottam is mily szívesen! Katonás léptekkel előrevettem a sort, úgvannira, hogy a sor végi pásztorocskája az ajtón belül még helvet vehessen. Akkor megvártam, hogy a léniát, ha valami hiba lenne benne, gyorsan kiigazítsák: s majd egy negyed fordulattal, egyszerre és valahányan, frontot vettünk patyolva a ház gazdája felé, ki a feleségével és a leányocskával ott állott várakozva az asztal mellett. S abban a percben, amint a csizmácskánk szára megcsattant a fordulathat, jobb kézzel és egyetlen villanó mozdulattal levetjük a fejünkről a kucsmát, és én pedig hanzzatosan megszólaltam, mondván:

Ahol a nap felkél, ama tájról jöttünk,
Hirmondás kedviért nagy utakat tettünk,
Mert szólott egy csillag, éppen felkelőben,
Hogy gyorsan induljunk éjjeli időben.

Napkelet országból így el is indultunk,
S ezen kedves házba hozott el az utunk,
Dicséretét zengjük Júde nemzetének,
Mert kinyílt virága Dávid vesszejének.

Származásunk felől sem haqunk kétségben,
Vaquis hajban nőttünk, s tartós szeáénységben:
S kik a juhnyáj után vénen vánszorognak,
Fiai vaquunk mi csordapásztoroknak.

De hát ez voltunkat az Őr nem tekinté,
Hanem anqalával nekünk megjelenté,
Hogy földre lejöve világ megváltója,
Kinek a mi nuájunk igaz szószólója.
Amen.

S erre az „ámen”-re, de abban a pillantásban, puskaporos pisztolvával, a lábszára mellett a pádimentum felé, oly nagyot puffantott a tűzmester, hogy a lámpában a láng és a pironkodó kislány megriadt egyaránt.

Mi pedig harsanva mondtuk a lövésre:

— Szent jó estét kívánunk!

Ezzel aztán a szertartás madara el is szállt. A sor megbomlott, mosolyra derültek a szemek és öröme az arcok. Szíves szóval a gazda is biztatni kezdett minket, hogy vegyük közre az asztalt, s üljünk le. Köszöngöttük a szíves szót, s mint nagyra becsült férfiak, ki-ki a megillető helvre le is ült. A kislány pedig, mint nyíló háziasszony, kolbászt hozott az asztalra, s egy cserépfazékban töltött káposztát. A kolbász még csereszegett a forró zsirban, s rotvogott maidnem a káposzta is Szokás szerint, s hogy az étek is

csillanodjék még valamicskét, a gazda szilvapálinkát töltött, s a kisdéd Jézusra köszöntötte, aki éppen akkor nagyon fázódott a barmok között.

Aztán enni kezdtünk.

S evés közben egyre jobban megeredt a szó, mely a betlehemi pusztáról lassankint hazarepült, s kezdett megtelni derével. Vagyis az ideje megjött a játéknak, melyet előre megbeszeltünk. Ránéztem hát a mókamesterre, s így szóltam:

— Messze van még az idő, amikor szakálla lesz.

— Kinek? — kérdezte a kislány.

— Aki ma született, annak — feleltem.

Tudván, hogy a Kisdédről beszélek párba borult a kislány arccsokája. Mi kedvesen neveltünk a rózsaszínű zürzavaron, a mókamester pedig színre lépett, s így szólt:

— Hát én megelőztem az időt, hallják-e!

— No; s az hogy történt? — kérdezte a gazda.

A mókamester helyzetet vett, s kanyarítani kezdte a történetet, mondván:

— Hol van az a harcsafűrész, te legény? — Kérde apám a tegnapi reggel. A helyin van, mondom neki, mire apám szól ismét: Hát ha a helyin van, akkor kondoríts össze, mert megvünk, s levágjuk azt a nagy fát a Csorogónál.

Itt megereszkedett egy kicsit a szóval, s folytatta:

— Hát mi el is mentünk, s egy óra alatt megérkezünk, abban az irgalmatlan nagy hóban. Megkerültük a nagy fát, s a töviről széjjelpallottuk azt a rengeteg havat. Aztán térdre ereszkedtünk, s neki a fűrész a fának; s oly lelkünkben húztuk hogy a fa ágain reszketett a hó. Node, haladtunk is dicséretesen, mert egy félóra múlva, mint egy recsegő zuhatag, földre döntült a fa. S a döntülés után, ahogy a verejtéket le akarnám vala törölni a homlokomról, hát odapillantottam a fa csonka törzsökére, de fel is akadt rögtön a szemem, mert a fatörzsök fehér lapján nem semmit láttam, hanem az elszomorodott Jézus szakállas fejét.

— Jaj igazán?! — mondta a kislány, mire a mókamester még bizonykodott is, mondván:

— A béka a hitetlenek nyelvi-re rakja a tojásait, ha nem így volt.

Éppen tettük volna, hogy tündezünk a nagy csodán, de akkor megszólalt a nagymondó, s tiszte szerint így szólt:

— Assemmi, hallják-e! Hanem, János keresztapám a múlt héten egy vaddisznót lőtt, jó nagy vadkocát. Otthon neki is állott mindjárt, hogy felhasítja; s ahogy ott előttünk éppen felvágja vala a hasát, hát a hasadékból két vadmalac szökött elő.

— Jaj, csakugyan?! — mondta ismét a kislány.

— Bizony — fűzte tovább a nagyotmondó. — De keresztapámnak is volt esze bezzeg, mert hogy megjegyezte azt a két vadmalacot, a fűlét mindjárt behasította mind a kettőnek; s aztán elcsapta őket az erdőre, hogy majd jövőre meglője őket, mint kész disznókat, s jogos tulajdonait.

— Aj, beh okos volt! — ámult a kislány.

— Okos-ó-ó-ó — nézett a kislányra a mókamester. De aki elbeszélte, az sem ingyen tette mert igen nézi a maga fűlét.

Megrebbent rögtön a kislány, s a két tenyerével letakarta a két fület: s a szemé pedig fényben röpösött mint két cseppecske madár. Mosolyogtunk is rajta, de szertűtük is.

S kedvelt ő is minket, úgy emlékszem, mert elmenőben virágot tűzött a sapkáinkra S mi azokban a virágos kucsmákban rázendítettünk egy új énekre: s a patyolat estében zengedezve haladván egy másik lányos ház felé, ragyogott nyilván a mi szemünk is, mint a betlehemi csillag.

Mezei András

Menedék

Hossztengelyén a gyertyalángoknak, benne áramló lég-fonálnak befogadó, védett terében, fölfelé, mintha felvonóban vinnének hűvös folyosóban sértetlenül, égethetetlen, mintha mindig a tűz szívében bújdoshatnál sebezhetetlen, léted lélekig összehúzza lennél szabad, üldözhetetlen,

rejtene, védne gyertya lángja, mintha mégis Isten lakása volna tűzében és szívedben.

Simai Mihály

Karácsony

télben
egy fehér hófelhő
az éjben
egy fehérló-felhő
a fehér Hold elé felnő

ágaskodó toporzék táltos
rázza sörényét
hópihe szálldos

fűjta a
fűjta a
fűjta a szél
hóba borul a Göncölszekér

csillaga csikorog
rúdja szakad
omlik a földre
hózuhatag

hózuha- hózuha-
zúgja a szél
ezernyi gyerekbembert
a hó szíven ér

a hó szíven ér
fölpezdül a vér
csillog szikrázik Karácsony

köszöntünk Karácsony te hó-örömmű
havazz csak havazz és légy gyönyörű
légy szeretet-szikrás béke-fehér
villongj Heródes-katonák ha dobognak
— ne add ki a jövőt a gyilkosoknak
világ életés éje Karácsony

hóban imádkozz a gyermekekért!

